

ΚΛΙΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ,
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΛῆ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΧΟΥΜΗΣ

Ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ προσφιλοῦς ἀδελφοῦ καὶ πρεσβυτάτου μέλους τῆς ἡμετέρας οἰκογενείας κατέχουσα ἡμᾶς συγκίνησις, ἐμποδίζει νὰ γράψωμεν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ «Ἡλίῳ», οὔτινος πρὸ δεκαεπταετίας αὐτὸς ἦτο ὁ ἰδρυτὴς καὶ μόνος συντάκτης, ἀποσχὼν τῆς συντάξεως αὐτοῦ κατὰ τὴν δευτέραν περιόδον, λόγῳ ὑγείας.

Ὁ βίος τοῦ μακαρίτου ἦτο διηνεκῆς ἀγῶν ὑπὲρ τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ καθήκοντος, οὔτινος λάτρης πιστὸς ἦτο πάντοτε, ἀν δ' ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἐξεπλήρωσε τὸ ἑαυτοῦ, μάρτυς ἔστω τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ του ἀπέριτον πένθος τοῦ ἡμετέρου κοινοῦ καὶ ἰδία τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, οἵτινες εἰς μυριάδας ἀνερχόμενοι, κατεχουσι πανταχοῦ γῆς θεοῖν εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ βεβαίως καὶ οἱ νῦν καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς ἠδέως θέλουσιν ἀναμιμνήσκεσθαι, ὁμολογοῦντες ὅτι ὁ πρόωρος αὐτοῦ θάνατος ἀφῆκε κενὸν καὶ κενὸν δυσαναπλήρωτον.

Ἀδυνατοῦντες νὰ γράψωμεν πλείονα περὶ ποθητοῦ μέλους τῆς ἡμετέρας οἰκογενείας, ἐκδηλοῦμεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην τοῖς ἀπανταχοῦ συναδέλφοις αἵτινες ἀνήγγειλαν τὸν θάνατόν του, ὡς καὶ εἰς πάντας ὅσοι ἔσχον τὴν καλωσύνην νὰ συλλυπηθῶσιν ἡμᾶς δι' ἐπιστολῶν ἢ τηλεγραφημάτων, παρ' ὧν αἰτούμεθα συγγνώμην ἀδυνατοῦντες νὰ γράψωμεν πρὸς ἕνα ἕκαστον ἰδιαιτέρως. Ἰδία δὲ μεγάλας χάριτας ὁμολογοῦμεν ἐκ μέρους ἡμῶν τε καὶ τῆς οἰκογενείας πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους κ. Ἐμμ. Σαγγριώτην καθηγητὴν τοῦ ἐνταῦθα γυμνασίου καὶ Ν. Πιθαράκην ἀπόφοιτον τῆς Φιλολογίας, ἀμροτέρους ἀγαπητοὺς μαθητὰς τοῦ μακαρίτου, ὁμιλήσαντας τὸν μὲν πρῶτον ἐπικηδεῖως ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως καὶ τὸν δεύτερον πρὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ, ἐν τῷ νεκροταφείῳ.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἄρτι ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος Γεωργίου Κ. Χούμη τεθλιμμένοι βαρέως ὑπὸ τοῦ προσβαλόντος αὐτοὺς δεινοῦ δυστυχήματος, κατὰ καθήκον ἐκδηλοῦσι τὴν βαθύτην αὐτῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς συμπατριώτας, φίλους, συμπολίτας καὶ σύμπαρ ἐν γένει τὸ ἐνταῦθα κοινὸν διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐκδήλωσιν τῆς λύπης.

Ἐν Ἐρμουπόλει τῆ 25 Μαρτίου 1891

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

Εἰς τὸν Σχολάρχην

ΓΕΩΡΓΙΟΝ Κ. ΧΟΥΜΗΝ

Ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Δ. ΣΑΓΚΡΙΩΤΟΥ

Ἄνεξήγητον τὸ παρελθόν, ἀκατανόητον τὸ ἐνεστώδες, ἀδύνατον τὸ μέλλον» τοιαῦτα, σεβασμιώτατε ἱεράρχη καὶ οἱ παρόντες ἀδελφοί, τοιαῦτά τινα ἀναφωνεῖ ἕκαστος μεμψιμοιροῦσα ἢ ἀσθενῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆ, ὅταν ἐν τῷ δεσποτικῷ τούτῳ τοῦ σώματος δεσμευομένη κατὰ τὸν παρόντα βίον καὶ ὑπὸ τῶν θειῶν αὐτοῦ ἐπισκοπιζομένη ἐπιχειρῇ νὰ ἀναζητήσῃ τὰ τρία σημεῖα τῆς τροχιάς, τὴν ὁποίαν ἐτάχθη εἰς τὸ ἀχανές τῆς αἰωνιότητος διάστημα νὰ διανύσῃ· διότι εἰς τὸν παρόντα βίον ἐρχομένη ἢ ἀθροπίνη ψυχῆ καὶ ἰσταμένη ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν τῷ μέσῳ τῆς τροχιάς αὐτῆς, τοσαύτην τὴν ἐπίδρασιν αἰσθάνεται τοῦ παρόντος βίου, ὅσον καὶ ἂν εἶνε οὗτος βραχύς, ὥστε ἀπαμβλύνεται τὴν διάνοιαν καὶ ἐξασθενίζεται καὶ τὸ θάρρος αὐτῆς ἀποβάλλουσα λησμονεῖ πολλάκις καὶ τὴν θείαν αὐτῆς καταγωγὴν, τούτεστι τὸ ἀρχικὸν σημεῖον τῆς τροχιάς αὐτῆς ὅπουθεν ὠρμήθη καὶ τὸ πέραν ἀγνοεῖ πρὸς τὸ ὁποῖον σπεύδει, πρὸς δὲ καὶ αὐτὸ τὸ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κείμενον παρὸν παραγνοεῖ εἰς ἀπελπίς πολλάκις ὁμολογοῦσα ὅτι ὁ λόγος αὐτῆς τὸ ἀκατανόητον τοῦτο τῆς ζωῆς ἀίνιγμα ἀδυνατεῖ νὰ λύσῃ. Ταλαίπωρος λοιπὸν ταλαίπωρος ἀλγῶδες εἶνε ἡ φύσις αὕτη τῆς ψυχῆς ἐν τῷ συνδέσμῳ αὐτῆς τῷ μετὰ τοῦ σώματος, ἐὰν βραχεῖα μετὰ τῆς ὕλης συνδιαίτησις, βραχεῖα ἐν τῷ παρόντι αἰχμαλωσία, τῆς ἀρχικῆς ἐκείνης ἀμαρτίας τὸ ἀντίποινον ἔχει τὴν δύναμιν τοσοῦτον τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς ὅμμα νὰ ἀμβλύνη, ὥστε ἕνεκα τοῦ προσκαιροῦ παρόντος καὶ πρὸς τὸ παρελθόν καὶ πρὸς τὸ μέλλον αὐτῆς νὰ ἀμβλυωπῇ. Ἀλλὰ ψυχὴ ἐποφασίζουσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ χρησιμοποίησῃ τὸ παρὸν ἐπιτηδεῖως, φωτιζο-

μένα υπό του ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐλλάμψαντος ἐν τῷ κόσμῳ ἀληθοῦς φωτὸ τοῦ θείου Λόγου, ψυχὴ διὰ τοῦ Λόγου τούτου καὶ μόνου ἐπιστρέφουσα εἰς ἑαυτὴν καὶ δι' αὐτοῦ καὶ μόνου ἐνισχύουσα τὸν πεπτωκότα αὐτῆς ἀνθρώπινον λόγον καὶ τέλος δεχομένη προθύμως νὰ υποτάξῃ αὐτὸν εἰς τὴν Πίστιν, τὴν δέσποιναν ταύτην τοῦ ἀνθρώπινου λόγου, τοσοῦτον πλήρη εὐρίσκει τότε ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ταύτῃ σπουδῇ τῶν πολλῶν ἀπορῶν αὐτῆς τὴν λύσιν, τοσαύτην ῥύμην προσλαμβάνει καὶ ὀρθοῦναι, ὥστε ἀπαλλακτομένη οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐν τῷ παρόντι τῶν σιδηρῶν δεσμῶν τῆς ὕλης, μεθ' ἧς προσεστρίβη, καθαρίζεται βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς σκωρίας ἣν ἐξ αὐτῆς προσέλαβε καὶ δὲν ἀποθαρρύνεται πλέον ὑπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ κακῶν, δὲν θέλγεται πλέον ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα τῶν αἰσθήσεων πλάνης, οὐδὲ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ἀπατηλῶν φαινομένων, ἀλλὰ διαβλέπει καθαρῶς διὰ μέσου αὐτῶν τὴν ὅλην αὐτῆς τριχίαν ἀναγνωρίζουσα καὶ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς σημεῖον ὁπότεν ὠρήθη, (λέγω δὲ τὴν θεοθεὴν αὐτῆς καταγωγὴν) καὶ τὸ τελικόν, εἰς τὸ ὁποῖον σπεύδει, καὶ τὸ ἐν τῷ μεταξύ παρὸν θεωρεῖ τοῦ λοιποῦ ὡς στάδιον ἀγῶνις, ἐν ᾧ προώριστα νὰ ἀγωνισθῇ κατὰ παντὸς ἀντιπίπτοντος, κατὰ παντὸς προσκόμματος, τὸ ὁποῖον παρεμβάλλει εἰς αὐτὴν ἢ περὶ αὐτὴν ὕλη, οὕτω δὲ τῆς ἀληθείας ἀντεχομένη, ἥτις ὁλοκρῶς προσπαθεῖ νὰ διαφύγῃ αὐτὴν, κατορθοῖ νὰ ἀνοίξῃ τὸν εἰς τὸν θεϊότερον βίον, ἐξ οὗ ὠρήθη, δρόμον καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προορισθεῖσαν αὐτῇ αἰωνιότητα. Τότε δὲ καὶ μόνον τοῦ παρόντος βίου τὴν ἀληθῆ ἀξίαν κατανοοῦσα ἢ οὕτω φιλοσοφῶσα ψυχὴ δαπανᾷ τὸν βίον τοῦτον σωφρόνως εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν θείων ἀρχῶν τῆς μόντης ἀληθοῦς φιλοσοφίας, ἥτις μετὰ τοιούτας καὶ τοσαύτας τῶν τῶς φιλοσοφῶσαντων πλάνης καὶ παρεκτροπῆς ἀπεκαλύφθη ἡμῖν τέλος ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἀληθείας, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου, εἰπόντος «ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή... Ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν.). Τοσοῦτῳ δὲ μᾶλλον ἢ σπουδῇ αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας ψυχῆς εἶνε εὐλογος, ὅσω βραχύτερος φεῦ! εἶνε ὁ ἐν τῷ παρόντι βίῳ δοκιμαστικός ἀγών. «Ὁ βίος βραχύς, ἢ δὲ τέχνη μακρὰ», ὡς ἔλεγον καὶ οἱ παλαιοί. Ὅθεν τὸν πολῦτιμον τοῦτον χρόνον οἱ ὀρθῶς φρονούντες ἀνέκαθεν ἐχρησιμοποίησαν ὄχι εἰς τοῦ σώματος τὴν θεραπείαν, ἀλλ' εἰς τὴν τοιαύτην τῆς ψυχῆς ἐξάσκησιν· λέγω δὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας καὶ τῶν ἄλλων ψυχικῶν δυνάμεων τὴν ὑγιᾶ μόρφωσιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιαινούσης ταύτης φιλοσοφίας. Ναι πάντες οἱ ὀρθῶς φρονούντες παρὰ πάσας τὰς ἄλλας αἰσθητικὰς ἐργῶν ἢ ἐπιτηδεύματα, ἰδιωτικῶν ἢ δημοσίων, ἐξήτησαν τὸν ἀγῶνα τοῦτον τοῦ βίου, μάλιστα δὲ πάντων οἱ τὸ πολυμύχθον τοῦ διδασκαλικοῦ ἔργου ἀναλαβόντες, οὔτινες οὐ μόνον ἑαυτῶν ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς κοινωνίας ἀνεδέχθησαν τὴν ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἀσφαλῆ εἰς τὴν ἀλήθειαν ποδηγέτησιν. Γενναῖος τῷ ὄντι ὁ ἀγών οὗτος· ἀλλὰ καὶ πολλαχῶς ἀκνηθῶς καὶ δυσχερῆς διὸ δικαίως καὶ ἐν τῷ παρόντι διαφερόντως κρέπει νὰ τιμᾶται, ὅσον καὶ ἂν αἱ περὶ ἡμᾶς περιστάσεις δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀναδειχθῇ τέλειος ὁ ἀγών, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὴν εὐγνωμοσύνην αἰδίου καταλείπει τῶν ὑπολειφθέντων πρὸς τὸν διὰ τοῦ θανάτου μεθιστάμενον ἐκ τοῦ ἐνταῦθα ἀγῶνος.

Τὰ γενικά ταῦτα μοι ἐπῆλθε νὰ εἶπω πρὸς διδασκαλί-

αν τῶν ἀκροαμένων, θεωρήσας μάλιστα οὐχὶ ἀκατάλληλα αὐτὰ κατὰ τὴν ἐπικήδειον ταύτην πομπήν, καθ' ἣν κηδεύομεν ἄνδρα σεβαστὸν, διδασκαλὸν ἐπὶ ὅλην γενεάν διατελέσαντα καὶ ἤδη ἐκ τοῦ ἐνταῦθα εὐδοκίμου αὐτοῦ ἀγῶνος ἀποχωροῦντα διότι τὴν πρεσβυτικὴν μὲν, ἀλλ' ἀκμαίαν ἔτι ἡλικίαν αὐτοῦ νόσος χρονία φεῦ! κατέβαλε. Ναι καὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἦ τε δημοσία καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἐνέργεια ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τοσαύτην ἀνέδειξε δύναμιν ψυχῆς ἐν τῷ πολυμύχθῳ καὶ πολλακίς πικρῷ τοῦ διδασκαλικοῦ ἔργου σταδίῳ, ὥστε δικαίως εἶνε ἡ τιμὴ αὐτῆ, ἢ ὁποῖα παρέχεται τῷ νεκρῷ αὐτοῦ σήμερον καὶ ἡ ὁποῖα ἔργῳ ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐνταῦθα σκυθρωπῆς καὶ εὐλαβοῦς παρουσίας τῆς εὐγνωμονούσης ταύτης νεότητος καὶ τοῦ πλήθους τούτου τῶν πολλῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὧν τῶν πλείστων ἐγένετο διδασκαλός. Ἀλλὰ τὸν ὅλον βίον τοῦ σεβαστοῦ διδασκαλοῦ ἐν ἀκριβείᾳ νὰ διηγηθῶ δὲν ἐπιτρέπει ἡ νεότης καὶ ἡ ἀπειρία μου· ἄλλως δὲ καὶ πικρὸν τὸ ἔργον εἰς μαθητὴν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὀλίγα μόνον θὰ ἀνθολογήσω ἐκ τοῦ εὐδοκίμου αὐτοῦ διδασκαλικοῦ βίου, καὶ τοσαῦτα μόνον, ὅσα θὰ ἀρκέσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τῶν προλεχθέντων ἐν τῷ γενικῷ μέρει τοῦ παρόντος λόγου, ὅτι δηλ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἄλλην τῶν ἀνθρώπων σπουδὴν ἢ μόνην λυσιτελή; καὶ πρὸς τὸν θεῖον τῆς ψυχῆς προορισμὸν οἰκεία εἶνε ἡ διατριβὴ αὐτῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιαινούσης ταύτης φιλοσοφίας, δι' ἧς νοεῖται μὲν καθαρῶς ὁ παρὸν βίος ὡς ἀγὼν δοκιμαστικός, ἐπιτηδεύει δὲ χρησιμοποιεῖται πρὸς τὸν ἀσφαλῆ καὶ αἰώνιον τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸν.

Τέκνον τῆς πολυπαθοῦς Χίου ὁ Γεώργιος Χούμης καὶ ἐκ χρηστῶν καὶ εὐσεβῶν γονέων γεννηθεὶς τῷ 1835 ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἀνατροφῆς· εἶνε δὲ τοῦτο οὐχὶ μικρὸν ἐφόδιον τοῦ βίου καὶ ἴσως τὸ πολυτιμότερον, ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου δραματικοῦ ῥήθην «ἔχει γέ τι δίδασκιν ἐσθλοῦ καὶ τὸ καλῶς τραφῆναι» (Εὐριπ. Ἐκαβ.). Τὴν ἐγκύκλιον δὲ παιδείαν ἐκπαιδευθεὶς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς πόλεως ταύτης καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἀθήναις, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὰς ἐκ τῆς ἀληθοῦς παιδείας ἀρχὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ τῶν κοινωνικῶν πρόοδον καὶ τὴν ἀσφαλῆ τῆς ἀκμῆς αὐτῶν βάσιν, οὐ μόνον δι' ἑαυτὸν ἔλαβεν ὡς ἐρόδια ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ ἔσπευσε τὸ κατὰ δύναμιν νὰ διαδώσῃ. Ὅθεν μόλις δεκαεξέτης τὴν ἡλικίαν ἀπεδόθη εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἔργον τῷ 1851. Τὴν ἐκ τῆς νεαρᾶς δὲ ἡλικίας αὐτοῦ ἀδυναμίαν καὶ ἔλλειψιν πρὸς τὸ δύσκολον τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον τότε μάλιστα διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐποχῆς ἀπῆται σθένος καὶ δύναμιν οὐ τὴν τυχοῦσαν, συνεπλήρου σὺν τῷ χρόνῳ φιλοτίμως, βαθύτερον ὁσημέραι εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαιότητος ἐγκύπτων καὶ ἐκ τῶν πλουσίων αὐτῆς θησαυρῶν ἀφθόνως ἀντλῶν καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ λαμπρῶν διδαγμάτων καὶ παραδειγμάτων καὶ διάνοιαν καὶ καρδίαν ἀσκῶν.

Μετὰ τοιαύτην λοιπὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ παρασκευὴν δὲν εἶνε ἄπορον, πῶς κατῳρώθησε νὰ ἀναδείξῃ καὶ ῥώμην πνεύματος ἀξιοζήλον κατὰ τὴν περαιτέρω ἐξάσκησιν τοῦ ἔργου καὶ ἐπιμονὴν ἀνένδοτον εἰς τὰς διδακτικὰς ἀρχὰς, τὰς ὁποίας ἠκολούθησε, καὶ πρὸ πάντων ἦθος ἐπιβλητικὸν ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ὡς σχολάρχης μετὰ ταῦτα ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ σχολείου, ὡς δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι πάντες οἱ γενόμενοι μαθη-

ταί αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως δὲ ὄμοις ὅσοι εἶχον τὴν εὐτυχίαν παρ' αὐτῷ νὰ μαθητεύσωσιν, ὅτι τεσσαρακοντούτης ἤδη ὦν ἐσχολάρχει, δὲν θὰ παύσωσιν ἐνθουσιάζοντες τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἐνθουσιασμόν, μεθ' οὗ τὴν πάτριον ἱστορίαν ἐδίδασκε καὶ μάλιστα τὴν τῶν νεωτέρων ἡμῶν χρόνων. Ἡ ἑροντώδης καὶ χαρίεσσα φωνὴ αὐτοῦ, ἡ ἀναλόγως τῆς διηγήσεως χρωματιζομένη ἐκάστοτε καὶ κατὰ τελείαν ῥητορικὴν ὑπόκρισιν σχηματιζομένη, εἶνε ἑναυλὸς ἔτι εἰς τὰ ὅσα ἡμῶν, ὅσοι παρ' αὐτῷ ἔτυχε νὰ συνδιδασκώμεθα· τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὁμολογῶ, ὅτι ὀλίγοι τῶν διδασκάλων τῆς ἱστορίας ἔχουσι πλέον ἐν τῇ καρδίᾳ ἀνημμένον τὸ πῦρ ἐκεῖνο, τὴν ζέσιν ἐκεῖνην, μεθ' ἧς ὁ Γεώργιος Χούμης τῶν αἰοιδίμων πατέρων ἡμῶν τὰ κατορθώματα διηγείτο διδασκῶν. Εἶνε ταῦτα χαρίσματα τὸ πλεῖστον φυσικὰ, τὰ ὅποια μάτην θὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς σπουδῆς. Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, μάλιστα δὲ τῶν ῥητόρων, ἐτήρει ἄπτωτον τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν, μὴ περιοριζόμενος εἰς τὴν συνήθη γραμματικὴν παρατήρησιν τοῦ κειμένου· διότι βαθύως συνεκίνουσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ ῥητορικοῦ λόγου οἱ καλλωπισμοὶ καὶ φύσει εἰς τὰ τεχνάσματα αὐτοῦ ἀνετράφη γεννηθεὶς μᾶλλον ῥήτωρ ἢ διδάσκαλος. Καὶ φύσει ἀνέκαθεν προικισθεὶσα δι' εὐγλωττίας καὶ χάριτος καὶ καρδίας φλογερὰ, πρὸς τὰ φλογερὰ πάθη καὶ τὰ ἀλλόκοτα πολλάκις συναίσθηματά τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας συμπανοῦσα, ἠδυνήθη ἐν τῇ πόλει ἡμῶν περὶ τὴν ῥητορικὴν πολλάκις νὰ διαπρέψη διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ Γεώργιος Χούμης ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τοῦ 1874 ἦτο ὁ πανηγυρικός τῆς πόλεως ἡμῶν ῥήτωρ. Τῆς δὲ περὶ τὴν ἱστορίαν ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ἐνασχολήσεως δεῖγμα ἔχομεν τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐκαινεθὲν ἱστορικὸν αὐτοῦ δοκίμιον. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἡ κυριωτάτη διδασκαλικὴ αὐτοῦ ἀρετὴ δὲν ἐλέγχθη ἀκόμη. Ὅσοι ἔκαμον πεῖραν τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος ἐγνώρισαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς πολλὰς αὐτοῦ πικρίας, πικρίας τὰς ὁποίας ποτίζουσι τὸν διδάσκαλον ὄχι μόνον οἱ κατὰ τὴν ἐξάσκησιν αὐτοῦ μάχοι, ὄχι μόνον τὰ ἀτελεσφόρητα πολλάκις μέσα, δι' ὧν μάχοι νὰ παιδαγωγῆσιν τὴν φύσει δυσπαιδαγωγῆτον νεότητά, ἀλλὰ πικρίας (ὡς τὸ ὁμολογῆσωμεν εἰλικρινῶς,) τὰς ὁποίας μάλιστα ἀντὶ τοῦ προσφερομένου τῇ νεότητι μάνα ποτίζουσι τὸν διδάσκαλον αἱ πικροὶ καὶ ἐκ τῆς κοινωνίας καὶ ἐκ τῆς πολιτείας καὶ ἐκ τῆς οἰκογενείας ἀντιστάσεις καὶ ἀξιώσεις καὶ καταδριμαί. Ἐντεῦθεν ἀληθῶς ὁ βίος τοῦ διδασκάλου εἶνε ὄχι ἀπλῶς ἀγὼν, ἀλλὰ μάλιστα ὁ δυσχερέστατος τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀγῶνων. Πρὸς τοῦτον δὲ τὸν ἀγῶνα ἀλλοίμονον ἐὰν εὐρεθῆ τις ἄοπλος! καὶ μόνη ἡ πρὸς τὸ ἀληθῶς συμφέρον τῇ κοινωνίᾳ ἐπιμονὴ τοῦ διδάσκοντος, μόνη ἡ καρτερικὴ αὐτοῦ σταθερότης καὶ ἀκλόνητος ἀφοσίωσις εἰς τὸ καθῆκον, εἶνε τὸ ὄπλον δι' οὗ πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ ὑπερμαχῆ τῆς ἀληθείας, τῆς κυριωτάτης ταύτης τῶν κοινωνιῶν βλάσεως. Καὶ ἀληθῶς ὡς διδάσκαλος ὁ Γεώργιος Χούμης πιστὸς εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ διὰ τοῦ ὄπλου τούτου τῆς ἐπιμονῆς καὶ διὰ τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος κατόρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ πάσας τὰς ἐν τῷ διδακτικῷ αὐτοῦ σταδίῳ δυσχερείας ταύτας. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ ἐν τῷ λοιπῷ δημοσίῳ καὶ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ βίῳ τὴν αὐτὴν ἀνέδειξεν εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ σταθερὰν ἐπιμονήν. Οὕτως ἐν ἔτει 1862 ἐποχῇ λίαν ταραχώδει, λέγεται ἀναμιχθεὶς δραστηρίως εἰς τὰ πολιτικὰ τοῦ τόπου καὶ ἐ-

πιμόνως τότε δράσας μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ πρὸς τὰ δεινὰ τολμηρότητος συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον, ὡς ἀκούω, εἰς τὴν ἐν τῷ τόπῳ ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, διὸ καὶ τὰ ἐπίσημα εὐχαριστήρια τῆς Κυβερνήσεως ἐδέχθη.

Ἄλλὰ κυρίως ὡς διδάσκαλος ὁ Γεώργιος Χούμης νυδοκίμησε· τοῦτο ἦτο αὐτῷ τὸ κύριον στάδιον, ἐν ᾧ εἰργάσθη μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἀνεκδότως πρὸς τὰς ἀντιπυτούσας περιστάσεις. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι διήγαγε τὸν βίον ἀγωνιζόμενος καὶ εὐεργετῶν τὸ κατὰ δύναμιν ἐν τῷ ἔργῳ, ἐν ᾧ ἐκλήθη, τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, τῆς νεότητος τῆς ὁποίας τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν ἐκ νεότητος ἀνέλαβε, τὴν ἀγαθὴν ταύτην, ἀλλὰ πικρὰν, ὡς εἴπομεν, τοῦ βίου μερίδα ἐκ νεαρῆς ἡλικίας ἐκλέξας καὶ μέχρι τέλους τοῦ βίου τὸ πολύμοχθον αὐτῆς ἔργον εὐδοκίμως ἀσκήσας. Ἐκ τούτων δὲ ἔπεται ὅτι τὸν παρόντα βίον ὁ Γεώργιος Χούμης δὲν παρεγνώρισεν, ἀλλ' ἐχρησιμοποίησεν ἐπιτηδεύων αὐτὸν καὶ ἀρομοδίως πρὸς τὸν ἀρχικὸν καὶ τελικὸν τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν, καθ' ὃν ὁ παρὼν βίος δὲν εἶνε τρυφῆς καὶ ὑλικῆς ἀπολαύσεως ἄδοξος καὶ τυφλῆς μοίρας ἀπεγνωσμένος δρόμος, ἀλλ' ἀγὼν εἰς δόξαν ἀγῶν καὶ μνήμην αἰωνίαν. — Ἀποθανὼν δὲ ἤδη πολύτιμον κληροδότημα καταλείπει εἰς τὴν πόλιν τοὺς μαθητάς του, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπίσημον ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν κατέχουσι θέσιν. Ἀνταμοιβὴν δὲ ἀντὶ τούτου οὐδεμίαν παρ' ἡμῶν ἔλαβεν· οὐδ' ἄλλην ἀπεκδέχεται νῦν παρὰ ταύτην, ἥτις εἶνε τὸ μόνον ἐκ τοῦ κόσμου κέροδος ἀποθνήσκοντος διδασκάλου· λέγω δὲ τὸν φέρον τούτον τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν προσφερομένης κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, καὶ τὴν τιμὴν τῆς μνήμης, ἣν τῷ ὁμολογοῦμεν ἄτιδον.

Δέξου λοιπὸν εὐμενῶς παρ' ἡμῶν, σεβαστὲ διδάσκαλε, τὴν εὐχὴν ταύτην τὴν τελευταίαν, ἣν ὑπὲρ σοῦ πρὸς τὸν Ὑψίστον ἀναπέμπομεν, νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν σου εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἐκεῖ ὅπου καταυγάζει τὸ ὑπέρολαμπρον φῶς τῆς θείας δόξης, καὶ ὅπου τὸ καθαρὸν τῆς ψυχῆς ἄμμα δὲν ἀμβλύνεται, δὲν ἐξασθενεῖ, ἀλλὰ δύναται νὰ προβλέπῃ πρὸς τὸ τέλειον ἀληθές καὶ τὸ τέλειον ἀγαθόν, πρὸς τὸ ὅποιον ἀμβλυωποῦσιν ἐνταῦθα οἱ θνητοὶ ἡμῶν ὀφθαλμοί. Δέξου δὲ πρὸς τούτους καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον εἰλικρινῶς σοὶ ὁμολογοῦμεν διὰ τῶν θαυμάτων ἀναφωνοῦντες «αἰωνία σου ἡ μνήμη.»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Αἱ οἰκογένειαι τῶν Κυρίων Ἰωάννου Ἀ. Κρίνου καὶ Νικολ. Δ. Παρασκευᾶ καθὼς καὶ ὁ κ. Ἀμβρόσιος Ἐμμ. Ψύχας ἐκφράζουσι τὰς θερμὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμετέρας πόλεως, πάντας τοὺς τὴν κηδεῖαν τοῦ μακαρίτου πατρός των Ἐμμανουὴλ Ζ. Ψύχα ἀκολουθήσαντας συμπολίτας μας καὶ τοὺς ὁπωσδήποτε συμμετασχόντας τοῦ πένθους αὐτῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Διευθυντής του Στρατολ. γραφείου Κυκλάδων διορίσθη ο ταγματάρχης του πεζικού κ. Σπύρος Οικονόμου, όστις άριχθείς ανέλαβε τὰ καθήκοντά του. Ο κ. Οικονόμου είναι εκ των άριστων και μάλλον μεμορφωμένων αξιωματικών του ήμετέρου πεζιού.

— Την νύκτα της δευτέρας προς την τρίτην περί ώραν 1 μετά το μεσονύκτιον, έγένετο ένταύθα σεισμός, επαναληφθείς σφοδρότερος τῆ 5 10' π.μ. τῆς τρίτης, ελαφρότερος δὲ τῆ 6 5' τῆς αὐτῆς ἡμέρας.

— Όπως έγράφομεν, ἡ εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Τήνου συρροή λαοῦ ἦτο έκτακτος καὶ ἔνεκα τῆς καλοκαιρίας καὶ διότι τὸ Πάσχα συνέπεσε εἰς πρόσφορον διὰ τὴν πανήγυριν ἐποχὴν. Ο προσελθὼν κόσμος, εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀνερχόμενος, ἦν ἐξ Ἀττικῆς καὶ τῆς λοιπῆς Στερεᾶς μέχρι τοῦ Μεσολογγίου, ἐκ τῆς Καρυστίας, τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Χίου. Τὸ ποικίλον τοῦ πανταχόθεν προστρέξαντος πολλοῦ τούτου πλήθους ἦτο θέαμα ἀξιόλογον καὶ συγκινοῦν, ἰδίᾳ δὲ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν ἐκ Σμύρνης καὶ τῆς λοιπῆς μικρᾶς Ἀσίας χριστιανῶν οἵτινες ἐπὶ τῆ θεᾷ καὶ παντός μὲν ὅ,τι Ἑλληνικόν, ἀλλ' ἰδίως τῶν ἀποτελούντων τὴν Μαύρην Μοῖραν πλοίων, ἐξεδήλουν τὰ ἑαυτῶν αἰσθήματα καὶ τὰ ὄνειρα. Ἀληθῶς ὅπως ἤθελε συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν δούλων Ἑλλήνων, ἡ παρουσία εἰς τὴν πανήγυριν μελῶν τινῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, ἅτινα ποθοῦσιν νὰ ἴδωσιν οἱ ἕξω Ἑλληνες.

— Καὶ ένταύθα ἐφορτάθη μετὰ τῆς ἀπὸ τρετίας εἰθισμένης μεγαλοπρεπείας ἡ ἐορτὴ τῆς Ἑθνικῆς παλιγενεσίας. Καὶ τὴν μὲν πρ. τὴν έγένετο τὸ δημοτικὴ δαπάνη κεκανομισμένον ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Νικολάου μνημόσυνον, εἰς δὲ παρέστησαν αἱ ἀρχαὶ πασαὶ καὶ πολῖται ἀρκετοί, μεθ' ἧ ἐν τῷ νέφθι μαρχ. καταστήματι ὑποδοχῆ, καθ' ἣν πλῆθος πολὺ προσελθὼν πύχθη τῷ δημάρχῳ κ. Τσιροπινᾷ. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ ἐπαιάνισεν ἐν τῇ πλατείᾳ ἡ μουσικὴ τῆς Μοίρας. Ἄλλ' ἀτυχῶς ἡ τῆς ἐσπέρας φωταψία ἀνεβλήθη διὰ τὴν Τρίτην ἔνεκα τῆς αἰφνιδίας περὶ τὴν 7 ὥραν βροχῆς. Ἡ φωταψία έγένετο τὴν ἐπομένην τρίτην ὅτε ἐκάησαν καὶ ἀρκετὰ πυροτεχνήματα ἐν συρροῇ πολλοῦ λαοῦ.

— Ἀτυχῶς ἡ ἐσπερινὴ τῆς 25 Μαρτίου τελετὴ ἔσχε καὶ τὰ θέματα τῆς. Ναῦται τοῦ ήμετέρου πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἀνήκοντες εἰς τὸν ἀτμοδρόμονα «Ἀλφειόν» ἦλθον εἰς χεῖρας πρὸ τοῦ καφενεῖου Μιχ. Παπαρίγκου. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν δὲ ταύτην ὁ ἐξ Ἀνδρου ναύτης Βασ. Κουτσοῦκος ἀπέκτεινε διὰ μαχαίρας τὸν ἐκ Σπυτζῶν ναύτην Ἀνδρέαν Κορκόδειλον καὶ τὸν ἐκ Χαλκίδος Σταῦρον Βραντσαμάνον τὸν δεύτερον ἀποθανόντα τὴν τετάρτην.

— Ἡ κηδεία τῶν φονευθέντων έγένετο μεγαλοπρεπεστάτη. Ο δὲ φονεὺς συλληφθεὶς αὐθῶς αἰ ἀπεστάλη ὑπὸ συνοδείαν εἰς τὸ ἐν Πειραιεὶ ναυτοδικεῖον ὅπου θέλει δώσει λόγον τοῦ ἐγκλήματός του.

— Ἡ «Μυκάλη» περαιώσασα τοῦς εἰς Σμύρνην πλοῦς αὐτῆς ἐπανῆλ' ἐν εἰς τὸν ήμετέρον λιμένα ἀπὸ τῆς Τετάρτης.

— Ἐπανῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ὁ βουλευτὴς κ. Ἀντών. Μαυρογορδάτος με ἀ τῆς κυρίας του.

— Ἐπὶ τῷ νεκρῷ τοῦ μακαρίτου Γ. Ἀράγκη ὠμί-

λησαν ἐκτὸς τῶν δικηγόρων κ. Σαλταμπάση καὶ Μακρυγιάννη καὶ οἱ κ. Σπ. Πιπάρκης καὶ Γ. Καλαποδόπουλος.

— Ἀπαλλαγέντος τοῦ τακτικοῦ ἀνακριτοῦ πρωτοδίκου κ. Ἐπαμ. Ἀγγελοπούλου, διορίσθη ὁ πρωτοδίκης κ. Ἀ. Φίλων.

— Ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ τρίτον φυλλάδιον τοῦ περιδικοῦ «Νέος Πυθαγόρας» ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Δομίνου. Ο «Νέος Πυθαγόρας» εἶναι το μόνον ἐν Ἑλλάδι περιοδικὸν ἐκδιδόμενον πρὸς διάδοσιν πνευματικῶν ἀρχῶν καὶ θεολογικῶν, συνδρουηταὶ δ' αὐτοῦ γίνονται εἰς το βιβλιοπωλεῖον τοῦ κ. Ἐμμ. Βεκερέλη.

— Ἐπικνελήθη εἰς Ἀθήνας ἡ ἐκδοτὶς τῆς Ἀεωργικῆς Ἐφημερίδος, ὡ συντασσομένης ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Κ. Ἀποστολοπούλου. Συνδρουηταὶ αὐτῆς ἐγγράφονται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ κ. Ἐμμ. Βεκερέλη.

— Ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος ταύτης εὑρίσκεται ένταύθα τὸ ἀξιοθέατον ἀληθῶς φυσικοανατομικὸν Μουσεῖον Σίμωνος τὸ ὅποιον συνιστῶμεν εἰς τοὺς ήμετέρους συμπολίτας νὰ ἐπισκερθῶσιν, εὑρισκόμενον ἐν τῇ παρὰ τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἀποθήκῃ τῶν κ. Ἀδελφῶν Παγκάλου.

— Ἐν Ἀθήναις ἀπέθανεν ἀκαίως τὴν ἡλικίαν ὁ Νικόλαος Δαμβέργης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ὁποίου ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ ήμῶν συλλυπητήρια τοῖς ένταύθα καλοῖς κάγαθοῖς ἀδελφοῖς του.

— Εἰς τοὺς μεταβαίνοντας εἰς Ἀθήνας ήμετέρους συμπολίτας συνιστῶμεν τὸ ἀντικρὺ τοῦ χρηματιστηρίου μέγα ξενοδοχεῖον ἡ «Εὐρώπη», ἐν ᾧ ἡ ὥραία διασκευὴ καὶ ὁ κόσμος τῶν ἐπίπλων, ἀμιλλᾶται μετὰ τὴν περιποίησιν τοῦ διευθυντοῦ του κ. Λυσάνδρου Ροβολοπούλου καὶ τὴν μετριότητα τῆς δαπάνης.

— Ἡ ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐτρίας μένουσα συμπολίτις ήμῶν κ. Φωτεινὴ Εὐλαμπίου ἀπέστειλεν εἰς τὴν ένταύθα Φιλόπτωχον ἐταιρίαν δραχμὰς ἑκατὸν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν αἰοιδίμων αὐτῆς γονέων Ἡλία καὶ Ζηχαρῶς Κεχαγιᾶ.

— Ἀριχθείς ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ ἄρτι ένταύθα μετατεθεὶς πρωτοδίκης κ. Κ. Κόκκορης.

— Σήμερον μ. μ. ἐν τῷ νεωρῷ τῆς Ἑλλην. ἀτμοπλοίας γίνεται ἡ προαγγελθεῖσα γενικὴ τῶν μετοχῶν τῆς Ἑλλην. ἀτμοπλοίας συνέλευσις.

— Ἐδημοσιεύθη τὸ 18 φυλλάδιον τοῦ Β'. τόμου τοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ ὅπερ ἐκδίδουσιν οἱ κ. Μπάρτ καὶ Χίρστ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, πωλεῖται δὲ εἰς τὰ ένταύθα βιβλιοπωλεῖα.

— Τὸ γνωστὸν ένταύθα κατάστημα τῶν Λουτρῶν τοῦ κ. Ἀριστείδου Ζωγράφου ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν του.

ΒΑΦΗ ΩΩΝ

Ο γνωστὸς μεταξουργὸς κ. Ἰω. Χατζημιχαήλ πωλεῖ εἰς τὸ κατάστημά του βαφὴν ὠῶν ἀρίστην, ἐσκευασμένην ἀριστα ἐντὸς κομφοτάτων κουτιῶν.

Παρὰ τῷ ἰδίῳ κ. Ἰ. Χατζημιχαήλ πωλοῦνται Βεγγάλαι ποικιλόχρωαι, ὧν τὰς εὐώδεις συνιστῶμεν διὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Ἐπιταρίου.

(Ἐπεταὶ δικαστ. παράρτημα)